GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 272. Joi, 4 (16) Decemvre. 1886.

Brașovŭ, 3 Decemvre 1886.

Episcopulŭ reformatŭ unguréscŭ Szasz Domokos a sevêrșitŭ o faptă, pe care biroulŭ de corespondențe din Pesta a aflatŭ de bine de a-o face cunoscută prin telegrafŭ tuturorŭ ḍiarelorŭ din imperiu. Acéstă faptă, care a produsŭ nouă însuflețire în sînulŭ kulturegyletiștilorŭ obosițĭ de încordările prea marĭ în a produce pe cale artificială „entusiasmŭ" pentru „marea lorŭ problemă," este de cea mai mare importanță principiară și pentru noi Românii și de aceea voimŭ sĕ cercetămŭ mai deaprópe în ce consistă.

In comitetulŭ Kulturegyletului numitulŭ episcopŭ presentândŭ unŭ proiectŭ a declaratŭ, că districtulŭ bisericei reformate din Ardélŭ este gata a pune la disposițiunea Kulturegyletului pentru sprijinirea acțiunei sale pe terêmulŭ bisericescŭ și scolarŭ unŭ capitalŭ de 100—150,000 florinĭ.

Étă cum motivéză capulŭ bisericei reformate în discursulŭ sêu marele ofertŭ făcutŭ în speranță că tóte bisericele maghiare se vorŭ grăbi a imita esemplulŭ lui întrândŭ în alianță cu Kulturegyletulŭ:

„Trebue sĕ între în alianță durabilă toțĭ acei factorĭ, ale cărorŭ interese se întêlnescŭ pe têrêmulŭ acțiunei, ba în multe privințe suntŭ identice. O asemenea alianță permanentă suntŭ — după a mea convingere — chemate a încheia cu „kulturegylet"-ulŭ în prima liniă bisericele maghiare, carĭ — considerândŭ și lăsândŭ neatinse propriele lorŭ scopurĭ confesionale — au o *misiune comună* patriotică și acésta este, ca *sĕ apere, sĕ susțină și sĕ întăréscă rassa maghiară.* Are acțiunea și unŭ terêmŭ destulŭ de largŭ, unde și chiămarea bisericelorŭ este în *prima liniă împlinirea datorielorŭ patriotice ér în linia a doua interesulŭ confesiunalŭ.* Mai are acțiunea și unŭ terêmŭ, unde aceste două interese se *intregescŭ unulŭ pe altulŭ*, ba mai multŭ unde suntŭ *una și nedespărțite.*"

„De altă parte suntŭ convinsŭ și despre ăceea, că este și în interesulŭ iminentŭ alŭ Kulturegyletulŭi, ca în prima liniă sĕ întindă bisericelorŭ mână de ajutorŭ și sĕ între cu ele în alianță durabilă. Biserica este aceea instituțiune, care în cursulŭ veacurilorŭ și-a afundatŭ rădăcinile puterei sale vivificătóre în viața poporului și s'a contopitŭ cu ea. A influința directŭ sutele de mii și miliónele de poporŭ, a da direcțiune modului de gândire, sentimentelorŭ și faptelorŭ poporului este în prima liniă capabilă biserica, care are sfântulŭ lăcașŭ, unde poporulŭ în mijloculŭ muncei sale crunte își câștigă putere nouă, mângăiere și speranță; are scólă, în care întroduce noua generațiune ducêndu-o de mână; sub disposițiunile ei stau marile legiunĭ ale servitorilorŭ celesiasticĭ, carĭ trăiescŭ între poporŭ, carĭ sciu sĕ vorbéscă la înțelesulŭ lui, sĕ-i vorbéscă la inimă; ea dispune și de lungulŭ șirŭ alŭ instituțiunilorŭ bisericescĭ, a cărora influință binefăcătóre o sêmte poporulŭ fiindŭ astfelŭ împinsŭ instinctivŭ, ca sĕ se alipéscă la biserica sa, sĕ asculte de sfaturile și încuragiările ei și sĕ se plece dinaintea puterei ei."

„Cu acéstă putere întotdéuna viețuitóre, respective cu representanții ei de pe pămêntŭ, cu bisericele maghiare sĕ încheiă Kulturegyletulŭ o durabilă alianță și pe când le va da acestora ajutorŭ, sĕ-șĭ întărésca totodată propria sa putere făcêndŭ apelŭ la puterea lorŭ morală și materială și sĕ pornéscă o acțiune întinsă și puternică!"

„Kulturegyletulŭ trebue sĕ între în alianță cu bisericele maghiare și de aceea, pentru că biserica este după natura ei o putere conservativă. Ea este purtătórea de stégŭ și părtinitóre nu a dărîmărei, ci a clădirei, nu a progresului fără planŭ și turbulentŭ, care se apucă aci de una, aci de alta, ci a desvoltărei pacĭnice, care înaintéză pe o singură cărare, — e partisana sêmțirei frățescĭ între deosebitele rasse și naționalitățĭ, în loculŭ urei a umanității și iubirei de ómenĭ. Mergêndŭ înainte pe acéstă cale, cu încetulŭ se vorŭ face și din contrarĭ bunĭ amicĭ, pentru că se vorŭ conviuge, că cu acțiunea Kulturegyletului nu se pornesce unŭ curentŭ dușmănosŭ, care sĕ se îndrepte contra lorŭ, ci o mișcare sublimă, a căreia scopŭ este desvoltarea vieții religióse și morale, lățirea culturei, cultivarea și înflorirea virtuții iubirei de patriă și de ómenĭ, mișcare ce și asupra lorŭ influințéză în modŭ binefăcêtorŭ, deșteptătorŭ și încuragiatorŭ ce și asupra lorŭ își estinde binecuvêntările sale..."

Amŭ voitŭ sĕ arătămŭ, că scimŭ apreția marea importanță a cuvintelorŭ de mai susŭ esprimate de vlădica reformațilorŭ ungurĭ și de aceeă le-amŭ reprodusŭ în traducere fidelă la loculŭ acesta.

Vomŭ merge însĕ și mai departe și vomŭ documenta, că dreptate a avutŭ ilustrulŭ episcopŭ, când a susținutŭ, că mișcarea ce voiesce sĕ o pună la cale în unire cu Kulturegyletulŭ, va esercita asupra nóstră — a contrarilorŭ uneltirilorŭ acestei reuniunĭ — o influință *deșteptătóre* și *încuragiatóre.*

Dér înainte de a ne pronunța punemŭ sub ochii cetitorilorŭ nostri cele ḍise de căpetenia bisericei reformate și îi rugămŭ sĕ le citéscă cu cuvenita atențiune, căcĭ se tractéză de-o cestiune mare principiară.

Proiectulŭ militarŭ în Reichstagulŭ germanŭ.

In ședința dela 9 Decemvre, ministrulŭ de rĕsboiu Bronsard a făcutŭ în comisiunea alésă pentru desbaterea proiectului militarŭ mai multe destăinuirĭ, despre care ḍiarele dau raporturĭ variate.

După o versiune, ministrulŭ a vorbitŭ despre starea armatelorŭ Rusiei, Franciei și Austro-Ungariei, și despre raporturile de dislocare în aceste țĕrĭ; după o altă versiune, a arătatŭ cu deamĕruntulŭ cifrele armatelorŭ Franciei și Rusiei, și declară că e necesarŭ sĕ se disloceze trupe la granița ostică și vestică. Versiunea dintêiu se găsesce și în „Norddeutsche Allgemeine Zeitung." Comparândŭ armata Austro-Ungariei și a Rusiei, sĕ fi ḍisŭ ministrulŭ: Rusia va evita, la cea mai apropiată dată, va evita greșelele din ultimulŭ rĕsboiu contra Turciei, d'a începe rĕsboiulŭ cu mijlóce nesuficiente. Despre Germania sĕ fi ḍisŭ ministrulŭ, că prin sporirea recruților și prin noua organisare plănuită a armatei în Francia, Germania stă îndĕrĕtulŭ aceleia. Proiectulŭ trebue sĕ se resolve până la anulŭ nou, ca sĕ fiă posibilŭ a se face până la 1 Aprilie modificările necesare în planulŭ de mobilisare. Septenatulŭ nu se póte scurta. Despre cestiunĭ politice n'a vorbitŭ ministrulŭ, a ḍisŭ numai că nu scie, decă cancelarulŭ va găsi cu cale sĕ dea lămurirĭ despre sorții păcii. In totŭ casulŭ, *posibilitatea unui rĕsboiu nu e esclusă.* Ministrulŭ sĕ fi mai ḍisŭ, că nu fără dreptŭ s'a observatŭ, că *în casulŭ unui rĕsboiu cu două puterĭ, Germania nu va fi singură.* Lui Windthorst, care nu e mulțămitŭ cu lămuririle date de oficiulŭ de esterne mai alesŭ cu privire la alianța austro-germană, ministrulŭ de rĕsboiu ḍise, că nu e chematŭ a comunica ceva despre situațiunea esternă.

In ședința dela 10 Decemvre a declaratŭ ministrulŭ de rĕsboiu generalulŭ Bronsart că proiectulŭ are scopulŭ a face țéra mai destoinică de apĕrare și armata mai capabilă de rĕsboiu. Deja la 1 Aprilie 1887 prin sporirea recruțilorŭ s'arŭ întări cu unŭ mai mare numĕrŭ de soldațĭ. Datele lui Richterŭ despre armata francesă suntŭ necorecte, corpulŭ de armată algerianŭ a apărutŭ în 1870 fórte repede pe teatrulŭ rĕsboiului. Ministrulŭ ḍise că s'a ocupatŭ mai puținŭ cu armata rusă, decâtŭ cu cea francesă. — Totŭ în acéstă ședință statulŭ majorŭ generalŭ a presentatŭ charte privitóre la Germania ostică. — Richter a cerutŭ urgentŭ lămurirĭ asupra raportului către Austro-Ungaria. Lui îi bate la ochĭ rĕceala, cu care tractéză guvernulŭ acéstă cestiune. Armata austro-ungară e, după cum arată cu cifre, mai însemnată decâtŭ cum a espusŭ erĭ ministrulŭ. In rĕsboiu ea va putea ține peptŭ Rușilorŭ. Nu cifra de presență, ci numĕrulŭ soldațilorŭ instruițĭ e decidĕtorŭ. Cifrelorŭ armatei francese sunt numai pe hârtiă. O mare parte a armatei francese servesce numai ḍece lunĭ, așa déră abia e capabilă de rĕsboiu. Franța a sporitŭ cifra de presență în deceniulŭ trecutŭ numai cu 17,000, Germania din contră cu 60,000. Armata Rusiei se socotesce exageratŭ. Cele mai multe trupe rusĕscĭ suntŭ dislocate la granițele asiatice. In anii din urmă Rusia a redusŭ cifra de presență. — La acestea ministrulŭ de rĕsboiu a rĕspunsŭ: *graba 'e necesară.* Dela Aprilie trebue sĕ se facă recrutarea sporită. Elŭ n'a contestatŭ destoinicia internă a armatei austro-ungare. După cifre, e inferióră celei rusescĭ. Destoinicia internă e unŭ elementŭ nesigurŭ în comparațiă cu numĕrulŭ.

In ședința dela 11 Decemvre dete maiorulŭ Haberling amĕrunte despre puterea armată a Germaniei și a statelorŭ vecine. Armatele germană și francesă suntŭ egale, cea rusă e mai tare. In Germania se sustragŭ dela serviciu 40,000 ómenĭ pe anŭ, în Franța numai 6000. Trecerĭ peste bugetŭ suntŭ în Franța o regulă, camera însĕ a votatŭ regulatŭ indemnitatea. Artileria de câmpŭ francesă întrece pe cea germană cu 16,000 ómenĭ și 450 tunurĭ. *Rusia ia mĕsurĭ d'a se lupta eventualŭ în acelașĭ timpŭ cu Austro-Ungaria, Germania și România, căcĭ ea presupune, că aceste țĕrĭ vorŭ ținea una cu alta.* Joncțiunea căilorŭ ferate rusescĭ în vestŭ e escelentă. O a doua Plevnă e cu neputință. Armata rusă e mai puternică decâtŭ a aliațilorŭ și unŭ inimicŭ înfricoșatŭ. Mai tóte bateriile în Rusia vestică au câte optŭ tunurĭ. O divisiune întrégă e transferată din Caucasŭ la Vilna. Germania ridică în casulŭ estremŭ două milióne de soldațĭ față cu cincĭ milióne soldațĭ francesĭ și rușĭ. — Mai multe date, între care acelea ale lui Haberling, despre armata austro-ungară le-a desemnatŭ ministrul de rĕsboiu ca secrete. — Woelwarth primesce proiectulŭ deórece puterea agresivă a contrarilorŭ a crescutŭ. — Hasenclever e gata cu partida lui la jertfe, décă cancelarulŭ imperiului anunță că e periculŭ. — Richter susține că armata germană e mai mare de cum arată cifrele oficiale. Proiectulŭ ministrului de rĕsboiu francezŭ Boulanger sporesce armata în contulŭ timpului de serviciu, proiectulŭ germanŭ cere recrutare. — *Bronsart* e de acordŭ, că e plănuită pentru Aprilie convocarea concediațilorŭ disponibilĭ, cu tóte astea și după scurtarea plănuită de Boulanger, timpulŭ de serviciu în Franța e mai lungŭ ca celŭ germanŭ. — Buhl îndreptățesce proiectulŭ din situațiunea generală. Décă se vorŭ ivi raporturĭ mai pacĭnice, administrațiunea de rĕsboiu va propune negreșitŭ reducerea armatei. — Rickert ḍice, că fără a renunța opozițiunea în contra reducerei timpului de serviciu nu se póte ajunge la cifra armatelorŭ statelorŭ vecine.

Din Rumelia orientală.

Din Filipopolŭ se scrie, că conducĕtorii oposițiunei, carĭ fugiseră peste granițe, sĕ întorcŭ îndĕrĕtŭ. Unulŭ din ei, Dr. Hakanov, fostŭ directorŭ alŭ lucrărilorŭ publice, a și sositŭ deja în Filipopolŭ. Fostulŭ președinte alŭ comitetului permanentŭ Ivanŭ Stefanŭ Geșov și ajutorii sĕi Popov și Vasov suntŭ deja pe drumŭ. Ei s'au opritŭ în Constantinopolŭ în apropiere de consulatulŭ rusescŭ și au primitŭ semnulŭ sĕ se întórcă pe terenulŭ lorŭ. Din causa acésta se facŭ diferite combinațiunĭ, că ce a pututŭ îndemna pe numiții indivițĭ, alŭ cărorŭ curagiu personalŭ nu e prea mare, ca tocmai acum sĕ se întórcă în patriă.

Călĕtorii carĭ sosescŭ din Adrianopolŭ spunŭ, că trupele turcescĭ ce se află la Mustafa-pașa tocmai la granița rumeliotă, sub comanda lui Mehemed-pașa, stau gata de marșŭ. Din causa acésta, în orașele rumeliote limitrofe domnesce o mare ferbere. Sosescŭ în Filipopolŭ chiar familii bulgare, anume femei și copii, din orașele limitrofe. Nu se scie încă décă acéstă ferbere e justificată; póte că sĕ fiă numai o manevră pentru scopurĭ de agitațiune.

SCIRILE ĐILEI.

»Daily Cronicle« este informatŭ, că *România, Serbia* şi *Bulgaria* suntŭ în ajunulŭ încheierei unei *convențiunĭ militare* pentru scopurĭ ofensive şi defensive. Aceste trei țĕrĭ vorŭ dispune cu modulŭ acesta de o armată de 400,000 de soldațĭ. „Kreuzzeitung“ afirmă, pentru a doua óră, că *Rusia face pregătirĭ militare* la granițele austriace şi române.

—x—

Điarele rusescĭ au primitŭ ordinŭ formalŭ *d'a nu mai publica* d'acum înainte scirĭ privitóre la mişcările trupelorŭ.

—x—

Se dă *mare importanță*, prin cercurile militare germane, *ordinului* ce s'a datŭ ofițerilorŭ superiorĭ de artileriă în activitate, în cele patru marĭ cetățĭ întărite ale Germaniei, d'a se duce la Berlinŭ. Ofițerii aceştia sosescŭ din Strasburg, Metz, Königsberg şi Posen ca sĕ ia parte la o conferință mare la care vorŭ asista şi ofițerii superiorĭ de artileriă din tótă împĕrăția germană.

—x—

Representanța comitatului Braşovŭ e convocată pe điua de 20 Decemvre n. în adunare generală, ér comisiunea permanentă se va întruni la 18 Decemvre n. Obiectele adunărei generale: 1. Raportulŭ vice-comitelui relativŭ la membrii de nou aleşĭ pentru representanța comitatului. 2. Formarea subcomisiunelorŭ conformŭ legii. 3. Arunculŭ de dare pro 1887 relativŭ la încuartirarea militarilorŭ. 4. Arunculŭ de dare pro 1887 relativŭ la fondulŭ pentru bolnavĭ. 5. Pensionarea medicului comunalŭ din Prejmerŭ. 6. Vinderea lemnelorŭ de stejarŭ din comuna Prejmerŭ. 7. Pavarea şanțurilorŭ din comuna Helchiu, 8. Primirea drumului dintre Feldióră şi Crisbavŭ în rețiaua drumurilorŭ comitatense. 9. Representațiunea camerei de comerciu şi industriă din Braşovŭ relativŭ la decentralisarea proviantelorŭ pentru milițiă.

—x—

La *consulatulŭ austro-ungarŭ din Lipsca* e de ocupatŭ postulŭ de secretarŭ alŭ cancelariei consulare cu léfă de 700 fl., adausulŭ de funcțiune 700 fl. cu înaintare până la 1000 fl. Concurentulŭ sĕ fiă nensuratŭ, cetățénŭ austriacŭ séu ungarŭ, să aibă cunoscințele scolare corĕspunđĕtóre şi sĕ fiă deprinsŭ cu lucrările de cancelariă şi manipulare, mai alesŭ în cele privitóre la poşte şi în afacerĭ militare. După şése lunĭ de provisoriu, în timpulŭ căruia respectivulŭ primesce 100 fl. pe lună, se numesce definitivŭ.

—x—

„Bud. Corr.“ află, că *ministrulŭ unguresců de finanțe* va presenta în curĕndŭ camerei unŭ proiectŭ de lege pentru *sporirea dării de transportŭ.* — Din ce în ce mai „bine«!

—x—

Procesulŭ urbarialŭ cu Sĕcelele e aprópe de resolvare. La 10 Decemvre n. s'a subscrisŭ pactulŭ între comisiunea comunei orăşenescĭ a Braşovului şi între comunele Satulungŭ, Cernatŭ, Târlungenĭ, Zizinŭ şi Purcărețĭ cu reserva acceptării ulterióre a representanțelorŭ comunale respective. Condițiunile suntŭ în genere cele puse de comuna orăşenéscă a Braşovului. Acesteia i se vine ½, acelora ⅔ din pămĕntulŭ din cértă. In privința rĕscumpĕrării regalielorŭ comuna orăşenéscă a Braşovului a mai făcutŭ concesiunĭ. Comunele Bacĭfalŭ şi Turcheşŭ nu s'au învoitŭ cu pactulŭ. Prim-forestierulŭ Bedö a plecatŭ cu pactulŭ la Pesta, ca sĕ-lŭ presinte ministrului preşedinte.

—x—

După împrumuturĭ întabulate, se repartéză *darea de interese* până atuncĭ, până când se destabuléză împrumutulŭ. Acésta a hotărît'o ministerulŭ de finanțe din Budapesta, sub numĕrulŭ 3809 anulŭ 1886. Acela, care a avutŭ déră pretensiunĭ întabulate şi suntŭ plătite, sĕ caute sĕ se destabuleze, ca sĕ nu plătéscă dare după ele — de pomană!

—x—

Acelaşĭ ministerŭ a adusŭ sub numĕrulŭ 1016 din anulŭ 1886 o decisiune, că după interesele capitalelorŭ, care forméză proprietatea bisericelorŭ şi a scólelorŭ, şi *se folosescŭ pentru susținerea institutelorŭ de cultură*, (scólele poporale, alumneu, seminariu etc.) séu pentru acoperirea salarielorŭ invĕțătorescĭ: *nu se póte croi dare de interese!*

—x—

Curia din Pesta a adusŭ încă la anulŭ 1877 o hotărîre de mare însemnătate, (sub Nrulŭ 177) că adecă: la cei îndreptățițĭ *pe basa inteligenței* de a fi luațĭ în lista alegĕtorilorŭ, (§ 9 din legea electorală) nu póte sĕ cadă sub întrebare împregiurarea, că óre respectivulŭ plătit'a darea anului trecutŭ orĭ ba? pentru că şi în casulŭ, décă nu ar fi plătit'o, *trebue* luatŭ în listă. Preoții şi învĕțătorii de pe sate însemne-şĭ-o bine acésta! đice „Gazeta Poporului“.

—x—

O telegramă din Cracovia anunță, că Rusia, avĕndŭ în vedere oposițiunea ce întâlneşte candidatura prințului de Mingrelia, şĭ ar fi pusŭ ochii acum pe prințulŭ *Eugenie Maxilianovicĭ Romanowski*, duce de *Lecuhtenberg*. Acesta a şi fostŭ chiămatŭ la Petersburgŭ, de unde a plecatŭ la Gacina şi primitŭ în audiență de Țarulŭ Rusiei.

—x—

Vicecomitele comitatului *Timişŭ*, avĕndŭ în vedere multele fatalitățĭ ce resultă din sistemulŭ actualŭ alŭ încasărei contribuțiunilorŭ prin esecutorĭ, carĭ în prima liniă caută sĕ-şĭ încaseze competințele lorŭ, la propunerea protojudelui cercualŭ centralŭ a provocatŭ pe cei 11 protojudĭ cercualĭ din comitatŭ a'şĭ da părerea până în 10 Ian. a. c. pe basa esperiențelorŭ lorŭ, cum ar fi mai practicabilŭ a se încassa dările, arunculŭ comunalŭ, competințele erarialĭ ş. a., astfelŭ ca sĕ fiă salvate şi interesele publicului contribuabilŭ, evitându-se după putință spesele enorme de execuțiune.

—x—

Camera advocațială din *Cluşiu* face cunoscutŭ, că advocatulŭ *George Rațiu* din *Turda*, aşeđĕndu-se în *Aiudŭ*, ocolulŭ camerei din *Alba-Iulia*, s'a ştersŭ din lista camerei cluşiane.

—x—

Din *Reghinulŭ săsescŭ* ni se scrie cu data de 12 Decemvre: „In comuna *Gurghiu*, în familia unui omŭ cultŭ, fiindŭ bolnavĭ unŭ băiatŭ şi o fetiță, părinții consultândŭ pe móşa satului asupra medicamentului, la sfatulŭ acesteia au fertŭ în 9 Decemvre o păpuşe de tutunŭ şi au datŭ copiilorŭ sĕ bea zéma aceea. După o oră, amêndoi copii erau morțĭ. O comisiă a fostŭ la fața locului. Ne mirămŭ multŭ cum a pututŭ face unŭ lucru ca acesta unŭ omŭ cultŭ«.

—x—

Ni se scrie din *Iena*, că d-lŭ *S. Caianŭ*, medicŭ practicŭ în Roşia lângă Abrudŭ, a fostŭ promovatŭ de universitatea din Iena la gradulŭ de *doctorŭ în medicină*. — Felicitările nóstre!

—x—

Pentru d-lŭ *Dr. Corneliu Savescu*, care se preparéză pentru ocuparea catedrei de teologiă dogmatică la facultatea din *Cernăuți*, a încuviințatŭ ministerulŭ c. r. austriacŭ de culte şi instrucțiune unŭ stipendiu anualŭ de o miie de florinĭ v. a. Dr. Corneliu Savescu va cerceta universitățile din Viena, Göttingen, Kiew, Petersburg şi Atena.

—x—

Lângă *Buda-vechiă* s'au găsitŭ în pămêntŭ mai multe *vase romane de bronzŭ* şi *fragmente dintr'unŭ altarŭ de pétră*, care s'au predatŭ museului din Pesta.

—x—

Arhiereulŭ Calistratŭ Orleanu se ocupă, đice »România liberă«, cu rĕspunsulŭ la *„Pravoslavia“* d-rului *Narset*. Asemenea a mai tradusŭ renumita operă a lui *Pressensée, „Les origines“*, care este o apĕrare a creştinismului, întemeiată pe ideile filosofiei moderne.

—x—

»Noua Revistă“ đice, că prin testamentulŭ sĕu, rĕposatulŭ marchis de *Betmar*, proprietarulŭ domeniului *Baia*, a hotărîtŭ sĕ se facă tóte reparațiunile necesare bisericei Baia, monumentŭ istoricŭ ridicatŭ de celŭ mai gloriosŭ domnitorŭ alŭ Moldovei, *Stefanŭ celŭ Mare.* D-na marchisa de Betmar, soția şi legatara universală a testatorului, care actualmente trăesce la Madridŭ, neaducêndŭ la îndeplinire acestŭ legatŭ, primăria comunei Baia i-a intentatŭ acțiune şi a câştigatŭ procesulŭ, aşa că acum a invitatŭ nişte arhitecțĭ şi inginerĭ pentru a face devisulŭ reparațiunilorŭ în cestiune.

—x—

Secretarulŭ operei din *Pesta*, Iónŭ *Iosika*, şi redactorulŭ dela „Szineszeti Lapok», Cornel *Forrai*, s'au duelatŭ cu săbiile rănindu-se amêndoi.

—x—

Érăşĭ se confirmă scirea despre isbucnirea *colerei în Bulgaria.* In satulŭ Dolni-Dol, cerculŭ Tĕrnova, a fostŭ dusă de grădinarĭ bulgarĭ sosițĭ din Ungaria. Dela 30 Noemvre până la 4 Decemvre s'au bolnăvitŭ de coleră 13 persóne, care se află tóte pe cale de 'nsănĕtoşare.

Nĕcazurile poporului şi preoțimea.

Din Valea Hațegului, Decemvre 1886.

Conform anunțului din »Gazetă« alegerea membrilorŭ representanței comitatului Huniadóra, a cărorŭ mandat cu sfîrşitulŭ a. 1886 va espira, s'a ținutŭ şi în cerculŭ electoralŭ Pesceana în 18 Noemvre. S'au alesŭ — décă actulŭ inscenatŭ se póte astfelŭ numi — şépte membri, firesce toțĭ Maghiarĭ, cu escepțiunea unui Românŭ, dovadă eclatantă despre simțĕmintele cavalerescĭ de dreptate şi frățietate sinceră şi nepreocupată (?) a conlocuitorilorŭ noştri maghiarĭ Nu ne-amŭ aşteptatŭ la o atențiune şi prevenire deosebită din partea lorŭ, căcĭ asemenea credințe de multŭ le-amŭ pusŭ în cuiu, dér o asemenea desconsiderare şi derisiune nu amŭ presupusŭ cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcĭ ținuta d-lui „föszolgabiró“ Mara György — până acum corectă şi neinfectată de miasmele şovinismului esclusivŭ — ne îndreptăția a spera o alegere câtŭ de câtŭ mulțămitóre pentru ambele părțĭ. Cu durere însĕ actulŭ inscenatŭ ne-a arătatŭ contrariulŭ probându-ne încă a miia óră, câtŭ avemŭ noi Românii de a aştepta chiar dela bărbații moderațĭ şi accesibilĭ simțĕmintelorŭ de ecuitate din céta conlocuitorilorŭ noştri maghiarĭ.

E dreptŭ, că nepăsarea pĕcătósa, cu care atâtŭ inteligința puținŭ numerósă câtŭ şi poporulŭ s'a purtatŭ până acum la asemenĭ ocasiunĭ, au încuragiatŭ pe bunii noştri patrioțĭ, de a ne delătura cu desĕvirşire dela posturĭ, la carĭ amŭ putea arunca voința nóstră în cumpĕnă pledândŭ pentru interesele poporului nostru. Acéstă slăbiciune şi ținută reservată, manifestată din partea nóstră, o vorŭ esploata conlocuitorii noştri şi în viitorŭ şi vorŭ merge până la estreme, décă între marginile legei nu vomŭ desvolta mai multŭ zelŭ, abnegațiune şi perseveranță pentru validitarea drepturilorŭ nóstre.

Abstrăgêndŭ dela împrejurare, că điua de alegere până în momentele din urmă a fostŭ învĕlită în celŭ mai ascunsŭ secretŭ, ca nu cumva străbătêndŭ în publicŭ şi deşteptându-se în poporŭ pofta de votare, acesta prin conțelegere împrumutată şi lucrare meditată sĕ reéşă cu ómenii sĕi şi aşa sĕ vatĕme susceptibilitatea gingaşă a patrioțilorŭ — alegĕtorii românĭ mai cu sémă din comune depărtate s'au presentatŭ în numĕrŭ frumuşelŭ; dér durere, mulțĭ nu au fostŭ îndreptațĭ la votare şi dela urnă fură respinşĭ. — Trecŭ peste actulŭ alegerei, care nu e de nicĭ unŭ interesŭ, amintindŭ numai atâta, că presența alegĕtorilorŭ românĭ cu protopopulŭ tractualŭ, 3 preoțĭ şi 2 notarĭ în frunte căşună o consternațiune şi surprindere neplăcută în tabĕra mică a alegĕtorilorŭ maghiarĭ propriu numițĭ şi se putea ceti pe fețele tuturorŭ emoțiunea, mestecată cu ironiă desprețuitóre, cu care furămŭ întêmpinațĭ la intrarea nóstră în cancelaria notarială Şedulele pregătite în cancelaria pretorială de timpuriu pentru alegĕtorĭ din partea poporului românŭ fură respinse, îndată ce i se descoperiră numele celorŭ propuşĭ spre alegere şi se făcură contraşedule din partea nóstră, fără însĕ a puté reuşi cu acele din causa micului numĕrŭ, ce se presentase la alegere.

Nu se póte îndestulŭ reproba neinteresarea clerului şi a învĕțătorilorŭ, — onóre escepțiunilorŭ — carĭ, deşi avisațĭ pe cale privată, chiar din comunele învecinate lipsiau cu totulŭ; puțină interesare şi amŭ fi isbutitŭ, căcĭ de astădată alegĕtorii maghiarĭ nu manifestară prea multŭ interesŭ şi chiarŭ şi inteligința le fŭ puținŭ representată

Óre ce sĕ fiă causa acestei apathii detestabile şi păgubitóre? Ca o negură grósă din ce în ce mai copleşitorŭ planéză indiferentismulŭ, acestŭ vrăşmaşŭ neîmpăcatŭ alŭ progresului şi frate juratŭ alŭ corupțiunei, asupra acestui ținutŭ clasicŭ — țéra Hațegului — împiedecândŭ orĭ ce mişcare spre unŭ viitorŭ mai bunŭ. Pe tóte terenele vieții publice şi sociale întêmpinăm stagnare, amorțire şi letargiă mortală. Poporulŭ prin grelele imposite publice e redusŭ la sapă de lemnŭ, căcĭ céta esecutorilorŭ adeseorĭ însoțițĭ de gendarmĭ cutrieră comunele şi ținŭ poporulŭ în grijă necurmată, de a-şĭ vedé mijlócele traiului scóse la tobă şi aşa nu e mirare, décă sub presiunea acestorŭ stărĭ critice l'a cuprinsŭ unŭ disgustŭ şĭ-o apathiă desĕvêrşită, încâtŭ şĭ-a perdutŭ voia şi simțirea pentru folosirea unui dreptŭ, a cărui valóre nicĭ nu o cunósce îndestulŭ. Starea decăđută materialicéscă a poporului pregătită prin rădicarea dărilorŭ publice, înăsprită prin spesele enorme ale comassărei şi a rĕscumpărărei munțilorŭ; prin stagnarea a orîce comerciu, ieftinitatea ne mai pomenită a vitelorŭ, carĭ forméză venitulŭ principalŭ clasei muncitóre a înrîuritŭ şi înrîuresce totŭ mai multŭ asupra stărei morale a poporului împingêndu-lŭ în brațele desperărei şi prin aceea la unele scăderĭ, ce taiă adêncŭ în trupulŭ naționalŭ şi-lŭ amenință cu totală distrugere, décă nu se vorŭ pune stavile acestorŭ rele, până ce este încă timpŭ şi leacŭ. Acestŭ duşmanŭ alŭ poporului nostru e *folosirea necumpĕtată a spirituóselorŭ,* urmare firéscă a traiului rĕu.

In fața acestorŭ aparițiunĭ triste influința clerului ar fi hotăritore décă acela inzestratŭ cu cunoscințe arŭ unì zelulŭ, abnegațiunea şi constanța precum în combaterea vițiurilorŭ aşa şi în representarea poporului fată cu organele politice. Aceste însuşirĭ însĕ în mare parte lipsescŭ. Avem şi noi unii preoțĭ zeloşĭ, carĭ cu prevedere pastorală s'au opusŭ şi se opunŭ acestui curentŭ dărăpănătorŭ, déră după puțină opintire — vĕđêndu-şĭ ostenelele zădărnicite — se móiă şi se retragŭ cu totulŭ de pe câmpulŭ de luptă; în combaterea scăderilorŭ le lipsesce perseveranța oțelită; în representarea démnă a intereselorŭ poporului îndrăsnéla şi energia şi aşa poporulŭ, părăsitŭ de conducĕtorii sĕi naturalĭ, apucă pe căi contrare binelui sĕu propriu. Din partea învĕțătorilorŭ, carĭ altcum pe lângă o léfă neînsemnată, carea adeseorĭ se ridică neregulatŭ, se lupta cu multe neajunse şi sunt în mare parte străinĭ, nu putemŭ aştepta o înrîurire mai determinată în vindecarea acestei stărĭ deplorabile, în care se află poporulŭ, căcĭ cerculŭ lorŭ de activitate —

cuprindêndŭ crescerea, intelectuală şi morală a generaţiunei tinere — le oferă destule titule la recunoscinţa naţiunei, décă-şĭ împlinescŭ misiunea cu consciinţă şi zelulŭ pedagogicŭ. Ş. în acésta sferă învĕţătorii îşĭ facŭ cu scumpĕtate datorinţa şi décă icĭ colea progresele din anŭ în anŭ nu se ivescŭ în mĕsură egală, vina o pórtă senatele scolastice cu preotulŭ în frunte, carĭ nu se prea intereséză de mersulŭ instrucţiunei şi primăriile, antistiele comunale, carĭ nu se folosescŭ de asprimea legei, unde aceea ar trebui aplicată.

Altă inteligintă afară de cea din opidulŭ Haţegŭ în cerculŭ acesta nu avemŭ de locŭ; déră şi acésta prea puţinŭ înfluinţéză asupra poporului ruralŭ, parte pentru neînsemnătatea sa, parte pentru încordările, ce uneorĭ isbucnescŭ spre dauna nóstră între cele doué confesiunĭ esistente şi în fine pentru atitudinea îndoelnica şi nehotărîtă a unora în cestiunĭ de insemnătate naţională. Rĕmâne déră sarcina conducerei pe umerii clerului de pre sate şi dela colucrarea energică şi stăruitóre a lui s'ar putea aştepta multe şi marĭ folóse naţionale.

La causele înşirate, carĭ au produsŭ înstrăinarea poporului dela viéţa publică, a contribuitŭ şi aceea împrejurare, că până la dobândirea autonomiei comunelorŭ omnipotenţa pretorilorŭ, a cărorŭ despotismŭ până astădĭ se păstrédă în tradiţiunile poporului, zădărnicea orĭ ce lucrare, carea era pornită din partea »bĕtrânilorŭ sătescĭ« spre binele comunei, déCă nu se unea cu voinţa dictatorelui, alŭ cărui capriciu devenise lege şi porunCă. Aşa numiţii comiteţĭ figurau ca păpuşe apţĭ de a subscrie la porunca înaltă, desconsideraţĭ şi huiduiţĭ, când se împotriveau Acestorŭ esperienţe triste, de a se vedé cu totulŭ ignoratŭ, a urmatŭ retragerea totală a poporului dela afacerile publice, care numai voia a juca rolulŭ de simplu spectatorŭ şi pană adĭ se întêmplă uneorĭ că la alegerea oficialilorŭ comunalĭ nu se presentéză atâtea persóne, câte se cerŭ la complinirea antistiei comunale.

Urmările funeste ale ecestei retragerĭ se ivescŭ pe tóte terenele vieţii publice aşa încâtŭ mai tóte posturile însemnate se ocupă cu persóne, carĭ parte nu cunoscŭ lipsele poporului, parte nu au bunavoinţa de a ţiné sĕma de acele. E greu a stêrpi acésta credinţă, pentru că ea este resultatulŭ esperienţelorŭ a sute de anĭ; déră mai vêrtosŭ pentru că presiunea — cu tótă legea nouă — esistă în realitate sub o formă mai fină, mai şirétă şi prin urmare mai periculósă. Şi totuşĭ acésta credinţă înrĕdăcinată trebue combătută, căcĭ numai după delăturarea ei poporulŭ va eşi din starea apatică, la care este redusŭ şi-şĭ va căuta de trebile sale în viéţa publică. Pe când procederilorŭ arbitrarie ale organelorŭ administrative de odinióră nu se putea pune nicĭ o stavilă astadĭ nimenĭ nu se mai póte compromite apărândŭ între marginile legei interesele sale chiar în mânia elementelorŭ influinţătóre şi descoperindŭ abusurile, îndată ce se ivescŭ.

Ca acéstă credinţă sĕ se pótă stârpi şi poporulŭ sĕ devină accesibilŭ pentru apărarea drepturilorŭ, ce i le oferă autonomia comunelorŭ în specià şi constituţiunea în genere, e neapĕratŭ de lipsă, ca sĕ i se arate succese pipăite, căcĭ pe vorbe góle şi promisiunĭ deşerte nu mai dă poporulŭ nimica éră codulŭ legilorŭ îi este încă o carte cu şépte sigile. Numai isbênde raportate potŭ împrăscia îndoelile şi vorŭ produce încredere faţă cu conducĕtorii sĕi, pe carĭ până acum i-a privitŭ cu óre-care reservă adeseorĭ întemeiată.

Asemenĭ isbênde însĕ numai prin unire, coînţelegere şi lucrare împrumutute se vorŭ scóte la cale — dovadă preponderanţă compatrioţilorŭ maghiarĭ în afacerile publice chiar în cercurĭ, unde suntŭ în flagrantă minoritate. Cu câtă violenţă inverşunată se sfâşia partidele între sine începêndŭ dela dietă până la cea mai neînsemnată adunare improvisată şi totuşĭ ce armonià şi înţelegere domnesce între ele, când se întâlnescŭ într'o afacere câtŭ de bagatelă, în care ar avea sĕ cedeze câtuşĭ de puţinŭ nemaghiarilorŭ şi mai vêrtosŭ Românilorŭ? In faţa acestui punctŭ de „noli me tangere“ disparŭ orîce consideraţiunĭ şi diferinţe, şi solidaritatea cea mai perfectă e încheiată.

Ore acéstă virtute a solidarităţiĭ numai Românilorŭ se lipsésCă? Sĕ fi peritŭ unirea şi buna înţelegere din inima unui poporŭ, care se bucură de suvenirile cele mai glorióse ale străbunilorŭ sĕi? Déră sĕ nu desperămŭ, ci cu puterĭ înoite sĕ vindecămŭ ranele trecutului şi viitorulŭ va rĕsplăti ostenelele nóstre. Totŭ începutulŭ e greu déră stăruinţa tóte piedecile învinge. Poporulŭ acestui ţinutŭ în lipsa altei inteligenţe e avisatŭ în tóte lipsele sale numai la clerulŭ sĕu, dela care cu totŭ dreptulŭ pretinde, că acela sĕ-lŭ represinte cu vrednicià şi sĕ-i apere cu bărbăţià drepturile sale contra orĭ cărui atacŭ şi în schimbŭ pentru acéstă ostenélă ilŭ stiméză, iubesce şi i se încrede lui. Şi ce rĕsplată mai scumpă póte clerulŭ aştepta decâtŭ stima, iubirea şi încrederea unui poporŭ ca remunerarea unorŭ ostenele, ce în sine cuprindŭ o sacră datorinţă. Nu este esauriată misiunea clerului în recitarea s. liturgii, provederea poporului cu mijlócele darului şi implinirea funcţiunilorŭ sacre, ci activitatea lui trebue sĕ se estindă asupra tuturorŭ esiginţelorŭ poporului şi acésta chiar în propriulŭ sĕu interesŭ; cu câtŭ poporulŭ va fi moralicesce şi materialicesce mai înaintatŭ cu atâtŭ starea preotului va deveni mai uşóră; cu câtŭ poporulŭ se va bucura de mai multe drepturĭ civile, cu atâtŭ védă şi trecerea preotului va cresce atâtŭ faţă cu credincii sĕi câtŭ şi faţă cu străinii, carĭ s'au obicĭnuitŭ a privi preoţimea peste umĕrŭ şi a o despreţui, când şi unde li se da ocasiune.

In mare parte însaşĭ preoţimea pórtă vina la acéstă tractare dură prin sfiéla ce o manifestéză faţă cu autorităţile politice. Unéscă-se odată şi va dispărea şi acéstă temere stricăciósă. Cumcă în lipsa altorŭ elemente inteliginte sarcina conducerei poporului cade asupra preoţimei, ne arată istoria evului mediu, pe când atâtŭ pe terenulŭ literarŭ, economicŭ şi socialŭ, câtŭ şi pe terenulŭ politicŭ clerulŭ a avutŭ înrîurirea cea mai binecuvêntată şi istoria nóstră bisericéscă ne ofere esemple dese de lupte eroice, pe carĭ le-a purtatŭ clerulŭ nostru contra apăsărilorŭ celorŭ dela putere.

Decĭ nicĭ unŭ momentŭ sĕ nu stea preoţimea la îndoiélă asupra ţitutei sale în venitoriu, ci unindu-se şi sfătuindu se împrumutatŭ la ocasiunĭ, când interese vitale ale poporului le cere concursulŭ, sĕ fià gata a se întrepune între marginele legei cu tótă bărbăţia pentru eluptarea drepturilorŭ, lăpĕdândŭ odată pentru totdéuna sfiéla pĕcătósă, ce a marcatŭ până acum întreprinderile singuratice şi care sfiélă atâtŭ de multŭ a contribuitŭ la pierderea încrederei din partea poporului şi a stimei din partea organelorŭ politice. O asemenea procedere resolută în unire şi conţelegere ar împrăştia neapĕratŭ şi bănuelele, ce luptătorii singuraticĭ adeseorĭ 'şĭ contragŭ din partea puternicilorŭ dilei, carĭ îi numescŭ „agitatorĭ“ şi în cele mai multe casurĭ ar asigura reuşita spre binele poporului şi în interesulŭ binepriceputŭ alŭ statului. Recunóscă preoţimea adevĕrulŭ asiomei bĕtrâne »concordia parvae res crescunt... (unirea dă putere) şi recunoscinţa presentului şi a generaţiuniunilorŭ viitóre va remunera ostenelele şi sacrificiile suportate. Am disŭ. — *u.*

Din Câmpiă, 12 Decemvre 1886.

Domnule Redactorŭ! Mare surprindere a făcutŭ asupra Românilorŭ din aceste părţĭ unŭ concursŭ, pe care cu data de 2 Decemvre ilŭ publică d-nulŭ solgăbirĕu alŭ Mociului Ioanŭ Mayr — comitat. Cojocnei — pentru ocuparea postului de notarŭ cercualŭ pentru comunele Bothaza, Chisĕu, Mociu şi Tothaza.

Postulŭ acesta a fostŭ ocupatŭ de unŭ Românŭ, cu numele Gavrilŭ Gorganŭ, pe care noi ilŭ sciamŭ de unŭ bărbatŭ zelosŭ şi conscienţiosŭ în purtarea oficiului sĕu şi care totdéuna îşĭ avea cancelaria sa în cea mai bună ordine. Din aceste consideraţiunĭ pe lângă tótă corupţia simţĕmêntului de dreptate, ce se manifestă adĭ aşa de desŭ în Ungaria, nicĭ odată nu nĭ ar fi putută trece prin minte, că şi unŭ individŭ ca acesta va fi înlăturatŭ dela postulŭ sĕu, plătitŭ cu scumpe sudorĭ, din causă că nu se póte lăpĕda de némulŭ românescŭ, din care face parte.

Nu este însĕ adĭ nimicŭ cu neputinţă domnilorŭ dela putere, când este vorba de prigonirea elementului românescŭ din Ungaria. Notarulŭ despre care vorbescŭ eu era prea sincerŭ, prea lealŭ; simpatia înăscută faţă cu némulŭ sĕu nu şĭ-o putea ascunde, ura făţărnicia, dela societăţile românescĭ nu se prea retrăgea ér ceea ce era mai multŭ ca tóte: cetea chiar foile nóstre politice românescĭ. Prin acésta elŭ devenise o persónă de totŭ neplăcută înaintea Maghiarilorŭ, carĭ l'arŭ fi delăturatŭ de multŭ din postŭ, décă ar fi putută afla baremĭ o singură abatere dela corecta purtare a oficiului sĕu. Dér totulŭ înzadarŭ; d-nulŭ Gorganŭ s'a feritŭ a da prigonitorilorŭ sĕi chiar şi celŭ mai micŭ pretestŭ pentru a-lŭ depune din postulŭ sĕu. In urmă se întêmplă ridicululŭ casŭ, că vizitiulŭ unui Ungurŭ spusese stăpânului sĕu, că pe d. Gorganŭ l'ar fi auditŭ într'o societate românéscă esprimându-se în modŭ nefavoritorŭ despre Maghiarĭ. Dela stăpânulŭ vizitiului, precum am înţelesŭ, vorba ajunse în fine la urechile solgăbirĕului Mayr. Din momentulŭ acesta notarulŭ românŭ nu mai avù pace; elŭ fù aspru prigonitŭ din partea şoviniştilorŭ şi atâta a fostŭ vexatŭ, până când în urmă a trebuitŭ sĕ-şĭ dea demisiunea, asiguratŭ fiindŭ, că la din contră totŭ va fi depusŭ.

Destulŭ atâta, că notariatulŭ mai susŭ disŭ adĭ este vacantŭ. Ţinutulŭ acesta este curatŭ românescŭ şi cu tóte acestea în solgăbirĕiatulŭ Mociului numai trei notarĭ de Românŭ amŭ avutŭ şi din aceştia astădĭ amŭ mai rĕmasŭ cu doi. Ce-i dreptŭ, oficiulŭ de notarŭ nu este nicĭdecum de invidiatŭ, mai vîrtosŭ pentru Românĭ, dela carĭ pentru tótă bucătura se poftesce sĕ se'nchine la câte unŭ pintenŭ ungurescŭ. Cu tóte acestea se află mulţĭ tinerĭ românĭ cu 'purtare bună şi distinşĭ prin inteliginţa lorŭ, carĭ deşi arŭ fi vrednicĭ de o sórte mai bună, dér în aceste dile de amară prigonire pentru némulŭ românescŭ, s'ar mulţumì şi cu unŭ postŭ ca acesta. De aceea, credêndŭ că facŭ unŭ serviţiu câtŭ de bagatelŭ causei nóstre, îmĭ iau voiă a atrage atenţiunea aspiranţilorŭ românĭ asupra acestui concursŭ, cu atâtŭ mai vîrtosŭ, căcĭ alegĕtorii fiindŭ în maioritate absolută românĭ, arŭ fi mulţĭ sorţĭ de reuşire. Alegerea se va face la 4 Ianuarie n. 1887, 9 óre a. m., în cancelaria pretorială din Mociu (comitatulŭ Cojocnei). Concursele suntŭ a se trimite până în 31 Decemvre inclusive la acelaşŭ solgăbirĕu din Mociu, d-lŭ Ioanŭ Mayr, provĕdute fiindŭ cu documentŭ despre capacitate în sensulŭ § 6, art. de lege I din 1883, precum şi cu atestatŭ de moralitate şi cererea alăturată la ele. Salariulŭ este: 600 fl. plată fixă şi pe lângă aceea numeróse venitur̆ accidentale.

Românii alegĕtorĭ sĕ bage de sémă, că acesta este dór chiar uniculŭ postŭ mai de Dómne-ajută, la care potŭ şi ei influinţa.

De aceea ceremŭ dela ei solidaritate şi sperămŭ, că nu se vorŭ lăsa sĕ fià seduşĭ nicĭ de frica dér nicĭ de promisiunile celorŭ, carĭ pe noi ne prigonescŭ.

Despre atitudinea Românilorŭ şi efectuirea acestei alegerĭ vĕ voiu informa. *N.*

DIVERSE.

Nu schimbaţi paltónele. — Următórea întêmplare petrecută în Bucurescĭ istorisesce »Rum. Lloyd:« Unŭ domnŭ bĕtrânŭ H., cunoscutŭ pentru soliditatea sa, era óspe dilnicŭ alŭ unei marĭ cafenele, unde după amédĭ privea când la o mésă de domino, când la alta. Uneorĭ se uita acolo peste ora la care trebuia sĕ mérgă acasă. In asemenea casurĭ pleca repede acasă ca cum ar fi fostŭ luatŭ la góna. Aşa s'a întêmplatŭ Vinerĭ a fostŭ o sĕptĕmână. Vĕdêndŭ că a întârdiatŭ, o şterse grabnicŭ acasă, unde primì în linişte blândele dojene ale nevestei sale pentru acéstă lipsă de simţŭ de ordine. Scia elŭ, că nevestei sale nu-i place sĕ-i ţină lungĭ predicĭ, cu condiţiune însĕ ca dênsulŭ sĕ fià cu reservă. Se puseră la masă în pace, H povestì nevestei sale despre Mingrelianulŭ, despre preţulŭ carnei, despre nebunia Ţarului, despre cele mai nouĕ sgomote de logodne, se culcară apoi liniştiţĭ, că au mai trăitŭ o di în pace şi concordià în cei 20 anĭ de căsnicià. In diminéţa dilei următóre bărbatulŭ rămase uimitŭ, când vĕdù, că nevastă-s'a nu stă cu elŭ la cafea, pretextândŭ că a dejunatŭ mai de vreme; o întrebà de ce i suntŭ ochii roşii, póte că n'a durmitŭ bine, dér ea îi aruncà o privire, care l'ar fi pĕtrunsŭ până în adênculŭ inimei, décă n'ar fi fostŭ dedatŭ cu astfelŭ de privirĭ. Credea că vremea cea rea e pricina indisposiţiei iubitei sale jumĕtăţĭ şi găsì cu cale sĕ plece de acasă înainte de amédĭ. Când vrù sĕ-şĭ îmbrace paltonulŭ, observà că erĭ şĭ-a schimbatŭ în grabă paltonulŭ în cafenea cu unŭ paltonŭ tocmai asemenea. De aceea aşadéră nevastă-sa l'a tractatŭ atâtŭ de aspru. Iute plecà sĕ-şĭ caute paltonulŭ, ér nevastă-sa alergà la feréstră sĕ vadă încătrău apucă. Şi fiindŭ că ploua, H. se suì într'o birje, ca sĕ nu strice paltonulŭ streinŭ. Nevastă-sa se aruncà pe unŭ scaunŭ oftândŭ: „Şi asta încŭ! Nu e destulŭ, că aduce ruşine şi batjocură asupra capului sĕu căruntŭ şi asupra nenorocitei de mine, aruncă şi banii pentru birje!“ Femeea începù sĕ plângă. Dér lacrĕmile nu-i vindecau inima. Planulŭ fù făcutŭ: mai ântêiu o lecţiune infidelului bărbatŭ şi despărţirea de masă şi patŭ pentru eternitate. O scrisóre pe hârtiă rosa, ce o găsise adĭ-diminéţă în paltonŭ, o călcà cu ferulŭ fiindŭ că era sgârcită, o întocmì aruncândŭ asupră-i privirĭ amare, o puse într'unŭ plicŭ şi scrise pe elŭ adresa bărbatu-sĕu. La amédĭ se întórse acesta acasă indispusŭ, că nu şĭ găsise paltonulŭ, şi mare'i fù mirarea, că masa era gătită numai pentru dênsulŭ. Asta era pré multŭ şi tocmai voia sĕ'şĭ accentueze drepturile sale ca bărbatŭ, când étă că nevastă-sa, cu faţa seriósă, şi printr'unŭ semnŭ îi arătà scrisórea ce i-o aşedase pe sarvetŭ H. cunoscù scrierea nevestei sale pe plicŭ, deschise mecanicŭ scrisórea, nu-şĭ credea ochilorŭ sĕi când cetì în franţuzesce în parfumata scrisóre: »Iubitulŭ meu amicŭ! 'Ţĭ mulţămescŭ din inimă pentru frumósa blană, dér nu potŭ sĕ nu-mĭ esprimŭ mirarea, că ai devenitŭ infidelŭ promisiunei ce mĭ-ai datŭ, că-mĭ vei trimite astă-séră unŭ buchetŭ de viorele. Sĕ fi uitatŭ marinimosulŭ meu amicŭ promisiunea sa? Te îmbrăţişéză cordialŭ a d-tale Melania.« D-lŭ H. se uita înlemnitŭ la nevastă sa, care apucată de navricalele plânsului se aruncase pe unŭ scaunŭ. Când elŭ vrù s'o întrebe de causa acestui casŭ neesplicabilŭ, se ridicà d-na H. cu tótă demnitatea unei femei ofensate în cele mai sfinte simţĕminte, strigându-i: »Tacĭ, înşelătorule alŭ căsĕtoriei!“ Bărbatulŭ sta sĕ cadă elŭ acum pe scaunŭ, când sunà de afară clopoţelulŭ. D-na H., căreia nu-i plăcea sĕ pĕtrundă'n publicŭ micile scene familiare, eşì din sala de mâncare afară, dér se întórse îndĕrĕtŭ cu obrazii roşii de mânià, anunţândŭ bărbatului, că unŭ servitorŭ în livrea are sĕ-i predea o nouă scrisóre de dragoste. D-lŭ H. credea, că lŭ lovesce damblaua. Clătinându-se eşì pe uşă afară sĕ priméscă scrisórea. Când se întórse în odaià şi voì sĕ deschidă scrisórea, nevastă-sa i-o smulse din mână spre a'i dovedì din nou infidelitatea lui. Dér abia cetì cele câteva rêndurĭ, când după ce privì paltonulŭ ilŭ îmbrăţişà şi mai că-lŭ înăbuşì cu dovedile ei de fragedime. Abia putù scăpa H. de giugiulelile nevestei, pe care o credea că a înebunitŭ, şi luândŭ biletulŭ în mână cetì: »Stimabile Domnŭ! Precum mi s'a comunicatŭ de chelnĕrulŭ cafenelei N., vi s'a schimbatŭ erĭ paltonulŭ acolo. Fiindŭ că şi mie mi s'a întêmplatŭ acelaşĭ lucru, e de presupusŭ, că ne aflămŭ noi în posesiunea paltónelorŭ nóstre schimbate şi am însărcinatŭ pe servitorulŭ, sĕ facă schimbulŭ lorŭ.“ Biletulŭ era subscrisŭ de unŭ cunoscutŭ bon-vivant alŭ reşedinţei, pentru dragostile căruia d-lŭ H. fără vină fusese trasŭ la rĕspundere. D-na H. înţelesese lucrulŭ pe cândŭ bărbatului ei i-a mai trebuitŭ multă bătaiŭ de capŭ până ce sĕ se limpedéscă asupra fatalei scrisorĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 14 Decemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	104 55
Rentă de hârtiă 5%	94.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	119 —
Bonurĭ rurale ungare	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	105.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	—.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125 25
Renta de hărtiă austriacă	83.85
Renta de arg. austr.	83 90
Renta de aurŭ austr.	114 —
Losurile din 1860	138.70
Acțiunile băncei austro-ungare	882 —
Act. băncel de creditŭ ung.	307.80
Act. băncel de creditŭ austr.	297.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.94
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.75
Londra 10 Livres sterlinge	129.9)

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 29 Noemvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	92—	92¾
Renta rom. amort. (5%)	93—	94½
» convert. (6%)	86—	86½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	35—
Credit fonc. rural (7%)	103½	101—
» „ „ (5%)	87¼	87¾
» » urban (7%)	101—	102¼
» » » (6%)	93½	94¼
» » » (5%)	84¼	85—
Banca națională a României 500 Lei	1025	1030
Ac. de asig. Dacia-Rom.	266	269
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.—	17.50
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovu

din 15 Decemvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.47
Argint românesc	»	8.42	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	9.92	»	9.94
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.92	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	117.—	»	118.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 13359 1—1
1886.

Publicațiune.

Consignațiunea viriliștilorŭ orășenescĭ pro 1887, aprobată de către representanța comunală prin conclusulŭ din 8 Decemvre a. c. este pusă în biuroulŭ D-lui primarŭ, cu 16 Decemvre a. c. începêndŭ, spre examinare din partea fiă-cărui.

In contra acestei consignațiunĭ respective în contra conclusului luatŭ asupra acestei consignațiunĭ se potŭ așterne eventualele recurse subscrisului magistratŭ în decursŭ de 15 dile, începêndŭ cu deja mai susamintita di.

Brașovŭ, în 13 Decemvre 1886.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
Predealŭ (	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
Brașovŭ (	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
Sighișóra (	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 0[illegible]	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5 28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
Clușiu (	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.04
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare (	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.5[illegible]	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
Clușiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.0[illegible]	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
Brașovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
Predealŭ (	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	4 10	5.45	—.
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 (9	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicica	9 19	10.17	—
Deva	9.51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2 42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3 05	—	6 4[illegible]
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.[illegible]1

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.